

Asia: VN/15033/2019-LVM-157

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenteen automaatiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Periaatepäätös liikenteen automaatiosta on tärkeä, laaja ja monipuolinen kokonaisuus, joka huomioi hyvin automaatiokehityksen edistämisen kansalliset ja kansanväliset puitteet ja niihin vaikuttamisen.

Periaatepäätöksessä asetetaan liikenteen automaation kehittämiseksi ja hyödyntämiseksi kolme tavoitetta, jotka kiinnittyvät ihmiskeskeisyyteen, liikenteeseen liittyvän tiedon vaihtamisen tehostamiseen ja sääntelykehikon kehittämiseen kokonaisvaltaisesti. Tavoitteet ovat kannatettavia.

Liikenneturvallisuuden parantamisen tulee olla yksi tärkeimmistä lähtökohdista liikenteen automaation kehittämisessä. Automaation tulee tukea liikenneturvallisuuden nollavision saavuttamista. Liikennevirheiden välttäminen automaation keinoin tukee myös ihmiskeskeisyyden tavoitetta.

Liikenteen automaation päätavoitetta ihmiskeskeisyydestä tulisi vielä syventää ja monipuolistaa. Tarvitaan ymmärryksen lisäämistä automaation vaikutuksista yksilöihin ja yhteiskuntaan. Ihmiskeskeisyyteen liittyvät keskeisesti sosiaaliset vaikutukset ja yhdenvertaisuuden näkökulmat, jotka jäävät periaatepäätöksessä takaalalle. Tärkeä kysymys myös on, kohtaavatko esimerkiksi ajoneuvovalmistajien tavoitteet ja ihmisten odotukset, tarpeet ja heidän valmiutensa hyväksyä erilaisia ratkaisuja toisensa.

Automaation edistämistä koskevat päätökset ja linjaukset tulee tehdä monitieteisen tutkimustiedon perusteella kestävästä kehityksestä tavoitellen. Koska automaatiokehitykseen liittyy edelleen huomattavasti epävarmuuksia, erilaisten kokeilujen ja pilotointien merkitys on suuri kuten periaatepäätöksessä todetaan.

Kuntia koskevat pilotit ja kokeilut tulee suunnitella yhteistyössä kuntien kanssa niiden tarpeista lähtien. Yksi keskeinen yhteistyön teema ovat automaattiset pienlinja-autot erilaisissa toimintaympäristöissä. Pilottien tulee kiinnittyä kuntien tarpeisiin ja liikennejärjestelmän ja joukkoliikenteen kokonaisuuteen ja matkaketjuihin.

Periaatepäätöksen mukaan kuntien tulisi valmistautua liikenteen automaation tarvitsemiin toimiin aktiivisesti muun muassa yhteiskuntasuunnittelussa. Asia edellyttää kuitenkin lisää tutkimustietoa ja näkemystä siitä, miten liikenteen automaatiolla voidaan edistää parhaiten kestävästä liikkumisesta ja kuljetustoimintaa taajama- ja kaupunkiympäristöissä. Erityisesti tiiviillä alueilla kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja liikenneturvallisuus ovat suunnittelussa ensisijaisia prioriteetteja.

Periaatepäätöksessä on osoitettu kunnille toimenpide: Kehitetään katuverkkoa koskevien tietojen kattavuutta, laatua ja saatavuutta liikenteen automaation tarpeita varten vastaavasti, kuin valtio omistamansa väyläverkon osalta.

Katuverkkoa ja liikenteenohjauslaitteita koskevan digitaalisen tiedon kaikenkattavassa hallinnassa ja valtakunnallisen yhteentoimivuuden toteuttamisessa ollaan vielä alussa. Kyse on isosta kehittämistyöstä kunnille ja asia edellyttää paljon yhteistyötä kuntien ja valtion toimijoiden, kuten Väyläviraston välillä. Valtakunnalliseen kattavuuteen ja tietojen yhteentoimivuuteen tähtäävän tavoitteen saavuttaminen edellyttää tienpitäjien yhteistyötä ja valtion tukea kunnille. On myös huomattava, että liikenneympäristön monimuotoisuus ja pienipiirteisyys sekä liikenteenohjauslaitteiden lukumäärä on huomattava katuverkolla verrattuna maantieympäristöön.

Kuntaliitto haluaa tukea kuntia saavuttamaan yhteentoimivat toimintamallit ja tekee erittäin mielellään edelleen yhteistyötä asiassa liikennehallinnon kanssa. Kuntaliitto tukee kehittämishanketta, johon on haettu rahoitusta VM-Digikannustin rahoituksesta, ja jonka tavoitteena on edistää mm. kuntien katutietojen yhteentoimivuutta. Hankkeen päähakijana on Espoon kaupunki ja siihen osallistuu joukko kaupunkeja ja kuntia. Hankkeen tavoitteena on luoda kyvykkyys eri paikkatieto-ohjelmistoihin tuottaa yhtenäistä katutietoa kaikissa kunnissa ohjelmistosta riippumatta sekä laatia ohjeistus, jonka pohjalta käyttöönottoa olisi mahdollisimman helppo toteuttaa.

Suomessa tarvittaisiin julkisen hallinnon valtakunnallista tietojärjestelmäarkkitehtuuria. Siinä tulisi tarkastella eri ministeriöiden vastuualueella ja kehitteillä olevia (esim. ympäristöministeriön rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ja Maanmittauslaitoksen paikkatietojen ja osoitetietojen keruu) järjestelmiä kokonaisuutena: tiedon rakennetta, sisältöä ja yhteyksiä muihin tietojärjestelmiin ja miten tieto virtaa niiden välillä. Kunnan tietojärjestelmänsä tuottaman tiedon tulisi virrata automaattisesti valtakunnallisiin kokoaviin tietopalveluihin.

Periaatepäätöksen ehdotus päätieverkon luokittelusta automaattiliikenteen palvelutasoihin on kannatettava. Väylien luokittelu ja palvelutasojen määrittely tulisi tehdä yhteistyössä kuntien kanssa.

Vilkuna Johanna
Suomen Kuntaliitto ry